

9. ADVENTNÉ OBDOBIE

Obdobie radostného očakávania Pánovho príchodu, čas prípravy na slávnosť narodenia Pána, v ktorom si pripomínáme prvý *príchod Božieho Syna medzi ľuďmi* a v ktorom sa naša myseľ zameriava na očakávanie druhého *príchodu Pána na konci vekov*. Nejde ani tak o kajúcnosť ako skôr o dobu radostného očakávania, o odoprenie si niečoho. (prelúdovania, Glória- má iný dôvod než v pôstnej dobe: anjelský spev pastierom „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle“ má na Vianoce zaznieť ako nové posolstvo.)

Adventné obdobie má dvojaký pôvod: rímsky a galský. Od 5.stor. sa v dobe prípravy na Vianoce, ktorá trvala jeden až tri týždne v Ríme zdôrazňuje Božie vtelenie. Tým bol daný mariánsky charakter a zdôraznený význam matky Pána v dejinách spásy Božieho ľudu. V Galii sa liturgia od 6.stor. vyvíja ináč ako v Ríme. Šesťtýždňová príprava tu začínala na deň sv. Martina a mala eschatologický ráz, ktorý bol daný zdôraznením Posledného súdu i konca časov. V stredoveku sa obidva pohľady prepájajú, ale až v roku 1750 sa po prvý krát uplatnil zvyk štyroch adventných nediel'.

Tak si dnes *Cirkev pripomína dvojité príchod Pána: Príchod k ľuďom a druhý príchod na konci časov.*

Podľa toho sa delí na dve obdobia: **do 17.12.** – príprava na 2.príchod Ježiša v sláve

od 17.12. – príprava na 1.príchod – historický

1.adv.nedel'a- sa nesie v duchu očakávania 2.príchodu Ježiša Krista

2.a 3.adv.nedel'a- sa nesie v znamení Jána Krstiteľa

4.adv.nedel'a- Panna Mária nosí pod srdcom dieťa a daruje ho svetu

Liturgia spomína Pannu Máriu najmä v dňoch od 17. do 24. decembra a osobitne poslednú nedeľu. Je pre nás vzorom nevýslovnej lásky, ktorou očakávala Syna a pobáda nás ísť v ústrety prichádzajúcemu Spasiteľovi „bedliaci v modlitbách a jasajúci na jeho slávu.“

Od 17.12 do 24.12. sa hodne navštevovali tzv. *rorátne omše* - omše o Panne Márii, ktoré sa slávilí zavčasu ráno pred svitaním a pri ktorých sa zapalovali sviece na sedemramennom svietniku, alebo svieca vyzdobená myrtou symbolizujúca Pannu Máriu. „Roráty“ – sv. omše nazvané podľa úvodných slov introitu zo 4. adventnej nedele: *Rorate coelide super* (Roste nebesá). Kde si veriaci osobitne uctieujú Pannu Máriu, možno brať (okrem nediel' a sviatkov) formuláre z omše Prebl. Panny Márie (čítania z bežného dňa) Treba sa vyhnúť, aby sa nevynechalo príliš mnoho omší z Adventného obdobia, lebo v novom misáli má každý deň svoj omšový formulár.

Na adventné obdobie pripadá slávnosť: Nepoškvrnené počatie Panny Márie – 8.12. 1854 pápež Pius IX. definoval učenie o Nepoškvrnenom počatí za článok viery.

Organ a iné hudobné nástroje, výzdoba oltára sa použijú s takou miernosťou, ktorá je v súlade s povahou tohto obdobia, aby sa nepredchádzalo plnej radosti Narodenia Pána.

Ak sa slávi manželstvo, má sa brať ohľad na osobitný ráz tohto liturgického obdobia.

V advente by „vianočný klip“ nemal byť. Treba využívať adventné motívy.

Symbol adventu- adventný veniec, liturgická farba – fialová, avšak na 3.adv.nedeľu – ružová: Boh vyzýva ľudí k radosti, ktorej prameňom je On sám.

Rozdelenie adventných piesní:

tzv. omšové do 17.12: 4, 14, 16, 17, 20, 21, 28

tzv. omšové od 17.12: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 18, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33

sv. prijímanie: 4 (10sl.), 16 (6sl.), 20, 21 (3+4sl.), 25, 26, 28

gratiarum: 4 (3+13sl.), 8, 16 (3+7sl.), 20, 21 (3+7sl.), 24

záver: 2, adventné s Mariánskym motívom

VIANOČNÉ OBDOBIE

Niekedy sa stretávame s názorom, že Vianoce sa najväčším sviatkom roka. Na základe predvianočnej nálady a priprav ich mnohí z našich súčasníkov za také aj považujú. Ale Vianoce nie sú vrcholom liturgického roka (ďalej LR). Po celý rok je vrcholom LR slávnosť Paschy- Veľká noc. Prvé tri storočia iný sviatok ani nepoznali. Cez to všetko *advent a Vianoce nadobúdajú teologický význam len vo vzťahu k Veľkej noci*. Tri omše o Božom narodení sú akýmsi napodobnením veľkonočného trojdnia. Podľa 50 dní trvajúcej Veľkej noci sa vytvorilo vianočné obdobie, ktoré trvalo až do 2. februára, do sviatku Obetovania Pána. Dnes končia Vianoce nedeľou krstu Pána. A tak ako sviatok nanebovstúpenia Pána predstavuje významný prvok v dobe veľkonočnej, tak vo vianočnej je to Zjavenie Pána (epifania).

Vianočná doba začína v predvečer na štedrý deň posvätnou večerou (od prvých vešpier Narodenia Pána) Po Veľkej noci sa Vianoce *najstarším kresťanským sviatkom*. V Ríme sa slávil už okolo roku 330. Slávnosť narodenia Pána vyvrcholí účasťou na svätých omšiach. Podľa starodávnej rímskej tradície možno sláviť omšu tri razy- od 6.st. poznáme 3 rôzne omšové formuláre:

- pre vigíliu, **polnočnú svätú omšu v noci**: (začala sa sláviť v polovici 5.stor., keď bola posvätená bazilika Panny Márie za pápeža Sixta III.) oslavujeme narodenie Ježiša z Panny
- **pastiersku omšu ráno**: (omša *na úsvite* sa začala sláviť na prelome 4. a 5.stor. je teda staršia ako polnočná.) oslavujeme narodenie Krista v našich srdciach
- **slávnostnú omšu vo dne**: oslavujeme narodenie Večného Slova pred všetkými vekmi z Otca

Je dobrým zvykom, že sa veriaci na Vianoce zhromažďujú k Eucharistii 2 krát, v noci a vo dne. Vo všetkých troch omšiach sa pri slovách „*a mocou Ducha Svätého vzal si telo z Márie Panny...*“ pokľakne. Vedľa Veľkej noci sú Vianoce jedinou sviatočnou dobou v LR, ktorej ostala zachovaná oktáva - liturgické slávenie po celý týždeň. Pritom si pripomíname:

- **26.12: pamiatka prvého mučeníka Štefana** – prvý z troch sprievodcov Krista vo vianočnej liturgii
- **27.12: apoštola a evanjelistu Jána** – Pánov miláčik, tvorca 4. evanjelia a 3 listov, Apokalypsy; zomrel vo vysokom veku v Efeze
- **28.12: Pamiatka Betlehenských detí**
- tieto dni ukazujú na úzku súvislosť so smrťou a vzkriesením Kristovým.

(Vidíme tu tri podoby mučeníctva: chcené a uskutočnené - Štefan; chcené a neuskutočnené - Ján; uskutočnené a nechcené - neviniatka.)

K Vianočnému obdobiu patria slávnosti:

- **slávnosť Bohorodičky** - 1. január je sústredený na Bohorodičku Pannu Máriu, skrze ktorú sme dostali Pôvodcu života. Poskytuje príležitosť aby sme vrúcne prosili Boha na orodovanie Kráľovnej pokoja zvrchovaný dar mieru. Z toho dôvodu je na deň oktávy Narodenia Pána ustanovená slávnosť celosvetového dňa mieru. (Pavol VI.)
- **Zjavenie Pána** (6.január) – po evanjeliu sa na túto slávnosť ohlási deň Veľkej noci
- **Svätej rodiny** (nedeľa po narodení Pána) – od roku 1971 sa slávi v nedeľu v oktáve Narodenia Pána, keď padne Narodenie Pána na nedeľu, sviatok Svätej rodiny sa slávi 30.12. Patrí medzi sviatky ideové, ktoré neslávia žiadnu udalosť dejín spásy; nemá vlastnú prefáciu.
- **Krst Krista Pána** (nedeľa po Zjavení Pána) – po tomto sviatku sa odloží betlehem a prestanú sa spievať vianočné piesne. Stromčeky môžu zostať do 2.2. Končí Vianočné obdobie a začína obdobie cez rok.

Úzky vzťah k Veľkej noci vidíme aj v piesňach, ktoré doslova preberajú veľkonočné chvály; veľkonočnú sviecu reprezentujú sviečky na stromčeku; aj na Vianoce slávime sviatok nášho vykúpenia... Vianoce možno pochopiť len na základe Veľkej Noci, preto je veľkonočné trojdnie postavené nad Vianoce.

Symbolom Vianoc je vianočný stromček – pád a vykúpenie človeka (prvú rodičia jedli zo stromu poznania; Ježiš vykúpil nás na kríži a sľubuje ovocie zo stromu života...) a betlehem (jasličky) – od 13. stor. František z Assisi. Liturgická farba je biela.

Liturgické texty hovoria o Kristovi nie ako o bezmocnom dieťati v jasliach, ale: „Dnes zažiarí nad nami svetlo, lebo sa nám narodil Pán, dostal obdivuhodné meno, Boh, knieža pokoja, otec budúceho veku, jeho kráľovstvu nebude konca...“ Vianoce nie sú žiadnym sviatkom dieťaťa v jasliach, ale Božieho služobníka, Božieho Syna, ktorý má naplniť Otcov plán spásy.

Ústrednou myšlienkou vianočnej doby je iste téma pokoja: „Blahoslavení, ktorí šíria pokoj, lebo sa budú volať Božími synmi.“ Žiť v pokoji a v dokonalosti, je cieľom kresťanského života. Boh chce pre človeka šalom. Boží pokoj prišiel v Ježišovi Kristovi. Ostávajme v pokoji po celý rok.

Hoci sa Vianočná doba skrátila, to čo v tejto dobe slávime – zjavenie a príchod Pána – sa rozvíja ďalej i v nasledujúcich týždňoch. V okruhu Vianočného obdobia existujú 2 sviatky, ktoré sa väčšinou chápali ako sviatky mariánske, ale sú to sviatky Pána a majú k Vianociam veľmi blízko:

- **Obetovanie Pána** (Hromnice 2. február: štyridsiaty deň po Vianociach. Podľa SZ predpisov sa žena po pôrode chlapca 40 dní pokladala za nečistú, preto priniesli Ježiša do chrámu a priniesli tu obeť za Máriine očistenie i výkupné za chlapca)

- **Zvestovanie Pána** (25.marec: deväť mesiacov pred narodením Ježiša)

-

Rozdelenie vianočných piesní:

Mnohé vianočné piesne, ktoré obsahuje JKS, sa hodia skôr k jasličkovým pobožnostiam, ako k eucharistickému sláveniu. Mali byť nielen idylické (o vetvičke, o slame, o jasliach, o volovi a oslovi), ale predovšetkým o Spasiteľovi, Kristovi, ktorý je Svetlom sveta a osvecuje túto zem Vteleným Slovom Božím.

tzv. omšové: 35, 36, 40, 43, 48, 49, 53, 54, 56, 58, 59, 61, 62, 64, 65, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 86, 89, 90, 91, 94, 95, 98, 101

sv. prijímanie: 34, 37, 38, 41(4;5sl.), 44, 46, 50, 52, 55, 64(8sl.), 66, 71, 79, 83, 88, 90(1,2,9sl.), 92, 93, 96, 97, 99

gratiarum: 41, 54(2,4sl.), 59(2,5sl.), 64, 68, 84, 85, 90(3,4,10sl.)

záver: 36, 39, 47, 56, 57, 60, 63, 61, 69, 81, 82, 87, 88

Pastierska omša: 45, 51, 65, 68, 75, 76, 81, 94, 95

Svätá rodina: 48, 62, 97

Zjavenie Pána: 111, 112, 113, 42, 84

Pri vyložení Sviatosti Oltárnej na Vianoce: 52, 79